

УДК: 372.853

ЕТАПИ ПРОЕКТУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧИТЕЛЯ НА РІВНІ РОЗРОБКИ СЦЕНАРІЮ УРОКУ

Коробова І.В.

Херсонський державний університет

Якісна підготовка конкурентоспроможного члена суспільства неможлива без кваліфікованих учителів. Саме від методичних умінь вчителя переважно залежить якість знань та вмінь його учнів. Тому поліпшення методичної підготовки майбутніх учителів завжди є актуальною проблемою. Досвід автора статті навчання студентів з методичних дисциплін та систематичного спілкування з учителями шкіл на курсах підвищення кваліфікації дає підстави стверджувати, що методичний рівень підготовки учителя прямо залежить від ступеня сформованості в нього проєктувальних здібностей, зокрема, вміння здійснювати *методичне проєктування навчального процесу* з фізики на різних його рівнях.

Аналіз літературних джерел з проблеми педагогічного проєктування свідчить про те, що наукова зацікавленість цією проблемою з часом не зменшується. У межах нашого дослідження існує необхідність розглянути сутність *методичного проєктування уроку* як важливого аспекту діяльності учителя фізики.

Мета дослідження полягає у з'ясуванні сутності та етапів методичної діяльності учителя фізики у процесі проєктування уроку. Методична компетентність майбутнього учителя фізики розглядається нами як результат і показник методичної діяльності фахівця. За визначенням І.Є.Малової, *методична діяльність* учителя - це діяльність, напрямлена на засвоєння навчальної дисципліни (зокрема, фізики) учнями, а *методичну компетентність* можна розглядати як ступінь оволодіння вчителем методичними вміннями (компетенціями) [2]. У процесі аналізу наукових досліджень з проблеми педагогічного проєктування нами з'ясовано наступне.

- Педагогічне проєктування може здійснюватися на різних рівнях: *навчального предмету, розділу, уроку, фрагменту уроку* (педагогічної ситуації).

- Підлягають процедурі проектування різні елементи навчального процесу. Зокрема, С.Д.Смирнов зазначає, що “проектування технології навчання припускає проектування *змісту дисципліни, форм організації* навчального процесу, *вибір методів і засобів* навчання” [3].
- Можливо здійснювати проектування *окремих напрямків розвитку й виховання особистості учня*.

В залежності від рівня, на якому відбувається проектування, процедури, що відповідають кожному етапу проектувальної діяльності вчителя, мають свою специфіку. Для нашого дослідження цікавим є рівень, на якому відбувається підготовка до уроку – як одиниці цілісної методичної діяльності вчителя. Вибір проектування на рівні уроку ми пояснюємо тим, що саме якість підготовки учителя *до уроку* визначає рівень його *методичної компетентності*.

Серед дослідників педагогічного проектування (І.А.Колесникова, В.М.Монахов, В.В.Сериков та ін.), думки стосовно складових цього процесу різняться. Так, на думку авторів [1] у його структурі присутні наступні елементи: цілепокладання, прогнозування, конструювання практики з прогнозу, отримання й оцінка результату, тобто *рух від цілепокладання до отримання й оцінки результату*. Проектувальну діяльність педагога з розробки сценарію уроку з нашої точки зору можливо представити у вигляді наступного ланцюга послідовних дій: *цілепокладання → моделювання → прогнозування → планування → конструювання*, у якому кожний етап має конкретне змістовне наповнення. Доцільно розглянути зміст кожного етапу проектувальної діяльності вчителя окремо.

Сутність цілепокладання полягає у *формулюванні стратегічних освітніх цілей, визначенні ближніх цілей уроку (мікроцілей) та переведенні їх у послідовність навчальних завдань для учнів*. Ця процедура відбувається на основі аналізу програми, змісту підручника, методичних посібників. На цьому ж етапі вчитель визначається із змістом мотиваційного блоку уроку.

Моделювання (як етап проектування уроку) - у відповідності до сформульованих цілей *побудова структурно-логічної схеми уроку в цілому*. На цьому етапі *вчителю доцільно розробити декілька варіантів моделі уроку*.

На етапі прогнозування вчитель зіставляє різні варіанти моделі між собою, прогнозує, як кожна модель може “спрацювати” у конкретному класі (оцінює спроможність моделі у досягненні мети уроку у певному класі) та обирає оптимальну на його погляд. На практиці часто буває так, що вчитель реалізує не одну, а декілька моделей одного уроку у залежності від конкретних умов.

На етапі планування уроку повинен, на нашу думку, відбуватися за декількома лініями: а) планування *діяльності учнів* (форми, засоби, види самостійної роботи учнів на уроці; б) планування *діяльності вчителя* (методи, прийоми, засоби – наприклад, вибір навчального експерименту, його планування; складання системи запитань для організації евристичної бесіди; підбір завдань для самостійної роботи учнів, для активізації їх розумової діяльності; продумування домашнього завдання тощо); в) планування *способів організації діалогічного спілкування* між суб'єктами навчання; г) планування (розробка) *конспекту учня*, який буде зафіксований у його зошиті. Зазначимо, що на етапі планування передбачається *ретельна деталізація* елементів, що проектуються та *дотримання чіткої послідовності в часі навчальних та методичних дій*.

Конструювання – етап, на якому відбувається складання окремих ліній проектування в єдиний *сценарій уроку (конструкт, проект)* з урахуванням логічних зв'язків між блоками (етапами) уроку.

Отже, проектувальна компетентність є компонентом, що визначає стратегію методичної діяльності учителя фізики. Необхідний комплексний підхід до її набуття на основі внеску елементів методичного проектування до змісту всіх фахових дисциплін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Колесникова И.А. Педагогическое проектирование: Учеб. пособие для высш. учеб. заведений / И.А.Колесникова, М.П.Горчакова-Сибирская; Под ред. И.А.Колесниковой. - М: Издательский центр “Академия”, 2005. - 288 с.
2. Малова И.Е. Сущность и уровни методической компетентности учителя математики [Электронный ресурс] / И.Е.Малова // Ярославский педагогический вестник. - 2006. - №4. – Режим доступа к журн. : http://vestnik.yspu.org/releases/uchenuye_praktikam/33_5/
3. Смирнов С.Д. Педагогика и психология высшего образования: От деятельности к личности. – М.: Академия, 2011. – 400 с.